

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
«ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я»
(для бакалаврів, магістрів)

Київ

ДП «Видавничий дім «Персонал»

2018

Підготовлено доцентом кафедри бізнес-адміністрування, адміністративного та медичного менеджменту *І. А. Корінчевською*

Затверджено на засіданні кафедри бізнес-адміністрування, адміністративного та медичного менеджменту (протокол № 9 від 19.04.17)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту менеджменту, економіки та фінансів (протокол № 1 від 24.04.17)

Корінчевська І. А. Навчальна програма з дисципліни “Охорона праці в галузі охорони здоров’я” (для бакалаврів, магістрів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. – 23 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни «Охорона праці в галузі охорони здоров’я», вказівки до виконання контрольної роботи, варіанти контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Одним з головних та найважливіших завдань держави є охорона життя та збереження здоров'я громадян у процесі виконання трудової діяльності. Отже, створення безпечних умов праці слід вважати провідною передумовою адекватного існування та плідної діяльності як окремих працівників, так і сучасних підприємств, установ та закладів загалом. Більше того, охорона здоров'я працівників, забезпечення умов для їх продуктивної та безпечної професійної діяльності є своєрідним обличчям держави, запорукою її високого авторитету у світі.

Стан сучасного виробництва, рівень забезпечення надійної охорони та безпеки праці у нашій державі не можна назвати таким, що в повній мірі задовольняє усі існуючі потреби, зумовлює високий рівень працездатності, сприяє формуванню таких умов здійснення трудової діяльності, які можна було б визнати нешкідливими та безпечними.

Професійна діяльність у медичній галузі також пов'язана з впливом комплексу несприятливих за своїм змістом негативних чинників різноманітного походження. Недарма сьогодні вважають, що серед усіх професій, які слід віднести до форм інтелектуальної праці, робота медичного працівника є найбільш небезпечною, такою, яка потребує розроблення, наукового обґрунтування та запровадження адекватних, доцільних та ефективних заходів щодо надійної охорони праці.

Мета вивчення дисципліни: на основі глибоких наукових знань сформувані теоретичні знання основ законодавства України з охорони праці і, на цій підставі, засвоїти комплекс адміністративних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних та медичних заходів, спрямованих на профілактику виробничого травматизму, виникнення професійних отруень і захворювань та інших несприятливих зрушень у стані здоров'я в результаті впливу шкідливих чинників виробничого середовища у галузі охорони здоров'я.

Завданням навчальної дисципліни є вивчення:

- правових та організаційних питань охорони праці як в цілому, так і у медичній галузі;
- основ фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії в медицині;
- комплексу заходів і засобів профілактики впливу негативних виробничих чинників та безпеки праці;
- заходів з пожежної безпеки у медичних установах.

Вивчення дисципліни “Охорона праці в галузі охорони здоров’я” передбачає тісні зв’язки з іншими навчальними курсами: “Соціальна медицина”, “Методи аналізу і планування в медицині”, “Основи менеджменту охорони здоров’я”, “Економіка та фінанси охорони здоров’я”, “Облік і звітність в охороні здоров’я” тощо.

Контроль знань проводиться у формі заліку, який полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі результатів його роботи на практичних заняттях і виставляється під час співбесіди або контрольної роботи із урахуванням результатів складання рубіжних атестацій чи виконання контрольної роботи у студентів заочної форми навчання.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

дисципліни

“ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ’Я”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
Змістовий модуль I. Правові та організаційні основи праці в медицині	
1	Основи охорони праці в медицині як складова системи охорони праці у державі
2	Колективний та трудовий договори як відображення законодавства з охорони праці
3	Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань
Змістовий модуль II. Фізіологія та гігієна праці медичних працівників	
4	Фізіологія та гігієна праці: визначення, значення для створення безпечних умов праці
5	Основні чинники трудового процесу та проблеми збереження здоров’я працівників
6	Гігієнічна характеристика умов праці за медичним фахом
7	Основні методи та критерії санітарно-гігієнічної оцінки умов виробничого середовища
Змістовий модуль III. Особливості роботи медичних працівників різних спеціальностей та шляхи профілактики негативного впливу виробничого середовища	
8	Гігієна лікувально-профілактичних закладів
9	Гігієна вищих медичних навчальних закладів
10	Гігієна та охорона праці медичних працівників різних спеціальностей
Разом годин: 90	

ЗМІСТ
дисципліни
«ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я»

**Змістовий модуль I. Правові та організаційні основи праці
в медицині**

Тема 1. Основи охорони праці в медицині як складова системи охорони праці у державі

Основні законодавчі акти з питань охорони праці. Закон України “Про охорону праці” та його зміст. Система управління охороною праці та її основні принципи. Служба охорони праці: обов’язки, права, структура, штати. Кабінет охорони праці: завдання, обладнання, організація роботи. Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві. Розслідування та облік нещасних випадків невиробничого характеру. Розслідування та облік нещасних випадків, що сталися під час навчально-виховного процесу. Організація роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу у закладах освіти. Організація навчання з охорони праці. Атестація робочих місць.

Література [2; 6; 9; 10; 13; 16]

Тема 2. Колективний та трудовий договори як відображення законодавства з охорони праці

Закон України “Про колективні договори та угоди” та його зміст. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України “Про затвердження форми трудового договору між працівниками і фізичною особою”. Укладення трудової угоди за специфікою видів робіт та особливостями функціональних обов’язків. Прийом на роботу за контрактом. Громадський контроль за

охороною праці, роль комісій з питань охорони праці та уповноважених трудових колективів.

Література [2; 5; 7; 19; 20]

Тема 3. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань

Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”. Управління Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Відшкодування шкоди потерпілому на виробництві.

Література [6–9]

Змістовий модуль II. Філологія та гігієна праці медичних працівників

Тема 4. Фізіологія та гігієна праці: визначення, значення для створення безпечних умов праці

Фізіологія та гігієна праці. Виробниче середовище. Професійні шкідливості. Професійні захворювання та отруєння. Основні види трудової діяльності з фізіолого-гігієнічної точки зору. Важкість та напруженість праці. Працездатність та втома. Фізіологічна класифікація основних форм трудової діяльності.

Література [5; 6; 10; 16]

Тема 5. Основні чинники трудового процесу та проблеми збереження здоров’я працівників

Фізичні чинники виробничого середовища: шум, вібрація, ультразвук, інфразвук, знижений та підвищений атмосферний тиск. Електромагнітні

поля: електромагнітні поля радіочастот, електромагнітні поля струмів промислової частоти, імпульсні електромагнітні поля низької частоти, статична електрика. Лазерне випромінювання. Хімічні чинники виробничого середовища: пил, виробнича токсикологія. Основні класи та види промислових отрут. Біологічні чинники виробничого середовища.

Література [8; 9; 11; 21; 23]

Тема 6. Гігієнічна характеристика умов праці за медичним фахом

Професіографічна оцінка основних медичних спеціальностей. Наукова організація праці медичних працівників. Рациональна організація робочого місця та меблів. Основні шляхи запобігання виникненню втоми: тренування, запровадження раціонального режиму праці та відпочинку, використання виробничої фізичної культури, функціональна музика. Розроблення та впровадження добових режимів праці та відпочинку. Використання психогігієнічних заходів. Гігієнічне виховання та санітарна освіта.

Література [2; 3; 6; 15; 17; 20; 22]

Тема 7. Основні методи та критерії санітарно-гігієнічної оцінки умов виробничого середовища

Гігієнічна оцінка фізичних властивостей повітряного середовища: визначення температурного режиму приміщень, визначення вологості повітря, визначення швидкості руху повітря. Гігієнічна оцінка вентиляції приміщень. Гігієнічна оцінка вмісту пилу в повітрі. Гігієнічна оцінка освітлення приміщень.

Література [1; 2; 10; 14; 16]

Змістовий модуль III. Особливості роботи медичних працівників різних спеціальностей та шляхи профілактики негативного впливу виробничого середовища

Тема 8. Гігієна лікувально-профілактичних закладів

Гігієнічні вимоги до проектування та забудови лікувально-профілактичних закладів. Особливості мікроклімату, повітряного середовища та освітлення приміщень лікувально-профілактичних закладів. Санітарно-гігієнічний та протиепідемічний режим лікарні. Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій як складова охорони праці в медицині.

Література [1; 4; 6; 10; 12; 13; 18; 20]

Тема 9. Гігієна вищих медичних навчальних закладів

Гігієнічні вимоги до проектування та будівництва споруд вищих медичних навчальних закладів. Особливості мікроклімату, повітряного середовища та освітлення приміщень вищих медичних навчальних закладів. Клінічні кафедри вищих медичних навчальних закладів у структурі лікувально-профілактичних установ.

Література [2; 7; 12; 15; 16]

Тема 10. Гігієна та охорона праці медичних працівників різних спеціальностей

Гігієна та охорона праці медичного персоналу під час роботи з джерелами іонізуючого випромінювання та приладами для променевої діагностики. Гігієна та охорона праці під час роботи з обладнанням для ультразвукової діагностики. Гігієна та охорона праці в ході роботи з медичним обладнанням, що генерує лазерне випромінювання. Гігієна та охорона праці користувача ЕОМ. Основні питання охорони праці персоналу допоміжних структур у медичній галузі. Пожежна безпека як складова охорони праці в медичній галузі

Література [6; 8; 9; 11–14; 19; 21–24]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи студентами заочної форми навчання є складовою навчального процесу та активною формою самостійної роботи.

Мета контрольної роботи – закріпити теоретичні знання та практичні навички студентів з питань охорони праці в медичних установах.

Основне її завдання – перевірити рівень знань студентів з конкретної теми, сформувані у них навички роботи з монографіями, науковими статтями, а також ознайомити з основними вимогами щодо оформлення наукових робіт.

Структура роботи повинна бути такою: план до кожного питання роботи, висвітлення змісту питань з посиланням на використану літературу, список використаної літератури. На титульній сторінці контрольної роботи необхідно вказати назву інституту МАУП, номер навчальної групи, назву і варіант контрольної роботи, прізвище викладача-лектора. Контрольну роботу необхідно підписати та поставити дату її виконання.

Контрольну роботу слід виконувати на аркушах паперу А4 державною мовою. Сторінки необхідно пронумерувати. Номер варіанта контрольної роботи студент вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	Номер варіанта теми контрольної роботи
А, Б	1
В, Г	2
Д, Е	3
Є, Ж, З	4
І, Ї, Й	5
К, Л	6
М, Н	7
О, П, Р	8
С, Т, У	9
Ф, Х, Ц	10
Ч, Ш, Щ	11
Ю, Я	12

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Основні законодавчі акти з питань охорони праці.
2. Основні види трудової діяльності з фізіолого-гігієнічної точки зору.
3. Мікрокліматичні умови повітряного середовища приміщень аптечних закладів.

Варіант 2.

1. Кабінет охорони праці: завдання, обладнання, організація роботи.
2. Важкість та напруженість праці.
3. Розроблення та впровадження добових режимів праці та відпочинку.

Варіант 3

1. Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві.
2. Правила проведення утилізації та знешкодження неякісних лікарських засобів.
3. Гігієнічна оцінка фізичних властивостей повітряного середовища.

Варіант 4

1. Організація навчання з охорони праці. Атестація робочих місць.
2. Критерії оцінки мікробного обсіменіння повітря приміщень аптек.
3. Гігієнічна оцінка вентиляції приміщень.

Варіант 5

1. Колективний та трудовий договори як відображення законодавства з охорони праці.
2. Фізичні чинники виробничого середовища.
3. Гігієнічна оцінка вмісту пилу в повітрі.

Варіант 6

1. Укладання трудової угоди за специфікою видів робіт та особливостями функціональних обов'язків.
2. Електромагнітні поля.
3. Використання психогігієнічних заходів. Гігієнічне виховання та санітарна освіта.

Варіант 7

1. Прийом на роботу за контрактом.
2. Лазерне випромінювання.
3. Гігієнічна оцінка освітлення приміщень.

Варіант 8

1. Громадський контроль за охороною праці, роль комісій з питань охорони праці та уповноважених трудових колективів.
2. Хімічні чинники виробничого середовища.
3. Вимоги до приміщень для зберігання лікарських засобів і виробів медичного призначення.

Варіант 9

1. Закон України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”.
2. Основні класи та види промислових отрут.
3. Гігієна та охорона праці в ході роботи з медичним обладнанням, що генерує лазерне випромінювання.

Варіант 10

1. Управління Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
2. Біологічні чинники виробничого середовища.
3. Професіографічна оцінка основних медичних спеціальностей.

Варіант 11

1. Фізіологія та гігієна праці.
2. Раціональна організація робочого місця та меблів.
3. Державна інспекція з контролю якості лікарських засобів.

Варіант 12

1. Визначення категорії приміщення фармацевтичного закладу залежно від характеристики речовини та матеріалів, що використовуються.
2. Особливості мікроклімату, повітряного середовища та освітлення приміщень лікувально-профілактичних закладів.
3. Відшкодування шкоди потерпілому на виробництві.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Основні законодавчі акти з питань охорони праці.
2. Кабінет охорони праці: завдання, обладнання, організація роботи.
3. Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві.
4. Організація навчання з охорони праці. Атестація робочих місць.
5. Колективний та трудовий договори як відображення законодавства з охорони праці.
6. Укладення трудової угоди за специфікою видів робіт та особливостями функціональних обов'язків.
7. Прийом на роботу за контрактом.
8. Громадський контроль за охороною праці, роль комісій з питань охорони праці та уповноважених трудових колективів.
9. Закон України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”.
10. Управління Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
11. Відшкодування шкоди потерпілому на виробництві.
12. Фізіологія та гігієна праці.
13. Виробниче середовище.
14. Професійні шкідливості.
15. Професійні захворювання та отруєння.
16. Основні види трудової діяльності з фізіолого-гігієнічної точки зору.
17. Важкість та напруженість праці.
18. Працездатність та втома.
19. Фізіологічна класифікація основних форм трудової діяльності.
20. Фізичні чинники виробничого середовища.
21. Електромагнітні поля.
22. Лазерне випромінювання.
23. Хімічні чинники виробничого середовища.

24. Основні класи та види промислових отрут.
25. Біологічні чинники виробничого середовища.
26. Професіографічна оцінка основних медичних спеціальностей.
27. Наукова організація праці медичних працівників.
28. Раціональна організація робочого місця та меблів.
29. Основні шляхи запобігання виникненню втоми.
30. Розроблення та впровадження добових режимів праці та відпочинку.
31. Використання психогігієнічних заходів. Гігієнічне виховання та санітарна освіта.
32. Гігієнічна оцінка фізичних властивостей повітряного середовища.
33. Гігієнічна оцінка вентиляції приміщень.
34. Гігієнічна оцінка вмісту пилу в повітрі.
35. Гігієнічна оцінка освітлення приміщень.
36. Гігієнічні вимоги до проектування та забудови лікувально-профілактичних закладів.
37. Особливості мікроклімату, повітряного середовища та освітлення приміщень лікувально-профілактичних закладів.
38. Санітарно-гігієнічний та протиепідемічний режим лікарні.
39. Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій як складова охорони праці в медицині.
40. Гігієнічні вимоги до проектування та будівництва споруд вищих медичних навчальних закладів.
41. Особливості мікроклімату, повітряного середовища та освітлення приміщень вищих медичних навчальних закладів.
42. Клінічні кафедри вищих медичних навчальних закладів у структурі лікувально-профілактичних установ.
43. Гігієна та охорона праці медичного персоналу під час роботи з джерелами іонізуючого випромінювання та приладами для променевої діагностики.
44. Гігієна та охорона праці під час роботи з обладнанням для ультразвукової діагностики.

45. Гігієна та охорона праці в ході роботи з медичним обладнанням, що генерує лазерне випромінювання.
46. Гігієна та охорона праці користувача ЕОМ.
47. Основні питання охорони праці персоналу допоміжних структур у медичній галузі.
48. Пожежна безпека як складова охорони праці у медичній галузі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України // ВВР України. – 1996. – № 30.
2. Закон України “Про охорону праці” від 14.10.1992 р.
3. Закон України “Про пожежну безпеку” від 17.12.1993 р.
4. Закон України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” від 24.02.1994 р. № 4004-XII.
5. Закон України “Про колективні договори та угоди” від 24.12 1995 р. № 1874.
6. Закон України “Про страхові тарифи на загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” від 13.09.2000 р. № 1423.
7. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про охорону праці” від 21.11.2002 р.
8. Основи законодавства України про охорону здоров’я // ВВР України. – 1993. – № 4.
9. Основи законодавства України про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від 04.01.1998р. №16/98–ВР.
10. Кодекс законів України про працю.

11. Постанова Кабінету Міністрів України “Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві” від 25.08.2004 р. № 1112.
12. Наказ Держнаглядохоронпраці України “Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці” від 26.01.2005 р. № 15.
13. Наказ Держнаглядохоронпраці України “Перелік робіт з підвищеною небезпекою” від 26.01.2005р. № 15.
14. Наказ Держнаглядохоронпраці України “Типове положення про службу охорони праці” від 15.11.2004 р. № 255.
15. Наказ Держнаглядохоронпраці України “Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів” від 09.01.98 р. № 4.
16. Наказ МОН України “Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти” від 01.08.2001 р. № 563.
17. Наказ МОН України “Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися під час навчально-виховного процесу в закладах освіти” від 31.08.2001 р. № 616.
18. Наказ МВС України “Правила пожежної безпеки в Україні” (зі змінами) від 05.03.2002 р. № 217.
19. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України “Про затвердження форми трудового договору між працівниками і фізичною особою та порядку реєстрації трудового договору між працівниками і фізичною особою” від 08.06 2001 р. № 260.
20. Наказ Міністерства юстиції України “Про порядок реєстрації трудового договору між працівником і фізичною особою” від 27.06.2001 р. № 554/745.
21. НАОП 9.1.50-1.01-59 (НПАОП 93.0-1.01-59) “Правила техники безопасности и производственной санитарии для прачечных учреждений и предприятий здравоохранения”.

22. НАОП 9.1.50-1.02-59 “Правила з санітарії при роботі в протитуберкульозних установах системи Міністерства охорони здоров’я СРСР”.
23. НАОП 9.1.50-1.03-96 “Правила охорони праці для кухонь та їдалень установ охорони здоров’я”.
24. НАОП 9.1.50-1.04-64 “Правила обладнання і експлуатації приміщень патологоанатомічних відділень і моргів (патогістологічних і судово-гістологічних лабораторій) лікувально-профілактичних і судово-медичних установ, інститутів та навчальних закладів”.
25. НАОП 9.1.50-1.05-70 (НПАОП 85.11-1.05-70) “Правила обладнання, техніки безпеки і виробничої санітарії при роботі в клініко-діагностичних лабораторіях лікувально-профілактичних установ системи міністерства охорони здоров’я СРСР”.
26. НАОП 9.1.50-1.06-70 (НПАОП 85.11-1.06-70) “Правила обладнання, експлуатації та техніки безпеки фізіотерапевтичних відділень (кабінетів)”.
27. НАОП 9.1.50-1.07-76 “Правила обладнання, експлуатації та виробничої санітарії при роботі в аптеках”.
28. НАОП 9.1.50-1.08-79 (НПАОП 85.14-1.08-79) “Правила з охорони праці працівників дезінфекційної справи та з утримання дезінфекційних станцій, дезінфекційних відділів, відділень профілактичної дезінфекції санітарно-епідеміологічних станцій, окремих дезінфекційних установок”.
29. НАОП 9.1.50-1.09-81 (НПАОП 85.14-1.09-81) “Правила устрою, техніки безпеки, производственной санитарии, противоэпидемического режима и личной гигиены при работе в лабораториях (отделениях, отделах) санитарно-эпидемиологических учреждений системы МЗ СССР”.

30. НАОП 9.1.50-1.10-84 (НПАОП 85.11-1.10-84) “Правила з техніки безпеки при експлуатації виробів медичної техніки в установах охорони здоров’я. Загальні вимоги”.
31. НАОП 9.1.50-1.12-83 (СанПиН 2956а-83) (НПАОП 85.13-1.12-83) “Санитарные правила устройства, оборудования, эксплуатации амбулаторно-поликлинических учреждений стоматологического профиля, охраны труда и личной гигиены персонала № 2956а 83”.
32. НАОП 9.1.50-1.13-59 (НПАОП 85.11-1.13-59) “Правила обладнання і експлуатації інфекційних установ (інфекційних відділень, палат), а також охорони праці персоналу цих установ”.
33. НАОП 9.1.50-1.15-69 “Санітарні правила проектування, обладнання, експлуатації та утримання виробничих і лабораторних приміщень, які призначені для проведення робіт з ртуттю, її сполуками та приладами”.
34. НАОП 9.1.50-2.01-70 (ОСТ 42-21-11-81) “Кабінети і відділення променевої терапії. Вимоги безпеки”.
35. НАОП 9.1.50-2.02-83 (ОСТ 42-21-15-83) “Кабінети рентгенодіагностичні. Вимоги безпеки”.
36. НАОП 9.1.50-2.08-86 (ОСТ 42-21-16-86) “Відділення, кабінети фізіотерапії. Загальні вимоги безпеки”.
37. НАОП 9.1.50-3.01-88 (НПАОП 85.0-3.01-88) “Галузеві норми безплатної видачі спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту, а також норм санітарного одягу і санітарного взуття працівникам установ, підприємств і організацій системи охорони здоров’я”.
38. НАОП 9.1.50-5.01-88 “Типова інструкція з охорони праці при проведенні робіт з лазерними апаратами”.
39. НАОП 9.1.50-5.02-88 “Типова інструкція з охорони праці для персоналу операційних блоків”.
40. НАОП 9.1.50-5.04-85 “Типова інструкція з техніки безпеки і виробничої санітарії для персоналу радіодіагностичних підрозділів лікувально-профілактичних установ”.

41. НАОП 9.1.50-5.05-84 “Типова інструкція з техніки безпеки і виробничої санітарії для персоналу рентгенодіагностичних кабінетів лікувально-профілактичних установ системи міністерства охорони здоров’я СРСР”.
42. НАОП 9.1.50-5.07-85 “Типова інструкція з техніки безпеки при обслуговуванні і ремонті будинків та споруд”.
43. НАОП 9.1.50-5.08-85 “Типова інструкція з техніки безпеки при роботі в стерилізаційних установках”.
44. НАОП 9.1.50-5.10-73 “Інструкція по захисному заземленню електромедичної апаратури в установах системи міністерства охорони здоров’я СРСР”.
45. НАОП 9.1.50-6.03-88 (ГМВ 42-21-26-88) “Галузеві методичні вказівки. Відділення гіпербаричної оксигенації. Правила експлуатації і ремонту”.
46. НАОП 9.1.50-6.04-91 “Методичні рекомендації щодо поліпшення умов праці медичних працівників, які зайняті ультразвуковою діагностикою”.
47. НАОП 9.1.50-8.01-88 “Збірник типових інструкцій про охорону праці в санітарно-курортній системі профспілок”.

Основна

1. Больничная гигиена: Справочное пособие (Настольная книга руководителя лечебно-профилактического учреждения) / состав. Ц. А. Басанова. – М.: АПП “Джангар”, 2001. – 1104 с.
2. Буковина О. В., Тиманюк В. Н. Методические указания к практическим работам по курсу “Охрана труда для студентов специальности 7.110201”. – Харьков, 1998. – 25 с.
3. Веденко Б. Г., Ковальчук В. П., Тарасюк В. С. Палатная медицинская сестра. – К.: Здоров’я, 1990. – 128 с.
4. Внутрішньолікарняні інфекції / П. М. Гунько, Б. Г. Віденко, В. П. Ковальчук та ін.; за ред. В. Г. Веденко. – Вінниця: ТОВ ”Консоль”, 2002. – 248 с.

5. Гигиена труда и профессиональные заболевания: сб. унифицированных метод. материалов. – Вып. 1 / под ред. Н. Ф. Мзмерова. – М., 1982. – 177 с.
6. Гигиенические рекомендации по оптимизации и оздоровлению условий труда медработников, занятых ультразвуковой диагностикой. – М., 1985. – 7 с.
7. Гриднєв В. І., Оридорога Л. М., Винник О. В. Фармацевтичне і медичне товарознавство. – Харків: Золота сторінка, 2002. – 160 с.
8. Евстигнеев А. И. Оценка давления импульсного инфракрасного лазерного излучения на биологические структуры в процессе лазеротерапии // Лазер-Информ. – 1994. – № 53. – с. 8.
9. Желіба В. Т., Іваницький Б. Г., Хаїмзон І. І. Лазери в медицині. – Вінниця: ВДМУ, 2000. – 57 с.
10. Загальна гігієна: пропедевтика гігієни / Є. Г. Гончарук, Ю. І. Кундієв, Г. П. Степаненко та ін.; за ред. І. І. Даценко. – Львів: Афіша, 2001. – 244 с.
11. Кирилов В. Ф., Черкасов Е. Ф. Радиационная гигиена / под ред. Ф. Г. Кроткова. – М.: Медицина, 1982. – 248 с.
12. Кречковский Е. А., Матюшин И. М., Никберг И. И. Санитарно-гигиеническое обеспечение хирургических отделений больниц. – К.: Здоров'я, 1981. – 121 с.
13. Нагорна А. М., Степаненко А. В., Морозов А. М. Проблеми якості в охороні здоров'я. – Кам'янець-Подільський: “Абетка-НОВА”, 2002. – 384 с.
14. Нікберг І. І. Гігієна лікарень. – К.: Здоров'я, 1993. – 264 с.
15. Нормативно-правова основа професійного психофізіологічного відбору / А. Єна, В. Калниш, О. Баженов, В. Хмельницький // Охорона праці. – 2002. – № 4. – С. 36–37.
16. Общая гигиена: пропедевтика гигиены / Е. И. Гончарук, Ю. И. Кундиев, В. Г. Бардов и др.; под ред. Е. И. Гончарука. – К.: Вища шк., 1999. – 652 с.

17. Организация работы заведующего отделением больницы / Б. Г. Веденко, В. С. Тарасюк, П. М. Гунько, В. П. Ковальчук. – Винница, 1994. – 171 с.
18. Павлов А. В., Касьяненко А. М., Синяк К. М. Справочник по эпидемиологии. – К.: Здоров'я, 1983. – 216 с.
19. Сергета І. В., Олійник М. П., Бардов В. Г. Гігієна та охорона праці користувача ЕОМ. – Вінниця: РВВ ВАТ “Віноблдрукарня”, 1998. – 112 с.
20. Справочник по охране труда работников здравоохранения / состав. К. Н. Валяева. – М.: Медицина, 1975. – 400 с.
21. Тарасов Л. В. Лазеры и их применение. – М.: Радио и связь, 1983. – 152 с.
22. Труд и здоровье медицинских работников / В. Ф. Минаков, Г. И. Куценко, Е. И. Сошников и др., под ред. В. К. Овчарова. – М.: Медицина, 1985. – 216 с.
23. Ультразвуковая диагностика / под ред. С. А. Бальтера. – М.: Госкомиздат, 1980. – 527 с.
24. Центральная районная больница / А. М. Голяченко, А. Т. Обухов, В. К. Мельник, В. Б. Козак. – К.: Здоров'я, 1987. – 112 с.

Додаткова

25. Винокурова Л. Е., Васильчук М. В., Гаман М. В. Основы охраны праці. – К.: Вікторія, 2001. – 191 с.
26. Денисенко Г. Ф. Охрана труда. – М.: Высш. шк., 1985. – 319 с.
27. Долин П. А. Справочник по технике безопасности. – М.: Энергоиздат, 1982. – 799 с.
28. Єлисєєв А. Г. Охорона праці. – К., 1995.
29. Жидецкий В. Ц., Джигирей В. С., Мельников О. В. Основы охраны праці. – Львів: Афіша, 1999. – 348 с.
30. Канарев Ф. Ш., Перетогин М. А., Праник Г. Н. Охрана труда. – М.: Агропромиздат, 1988. – 84 с.
31. Олійник О. М. “Основы фізіології, санітарії та гігієни харчування”. – Львів: “Оріяна-Нова”, 1998. – 123 с.

32. Збірник нормативних документів з безпеки життєдіяльності. – К.:
Основа, 2004. – 880 с.